

มनुषย์

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๔๒. เรื่อง “สงสัยอาการที่เกิด”

เรียนขอโอกาสหลวงพ่อก ระดมบวชเพิ่งลาสิกขามา ในช่วงระหว่างที่บิณฑบาตได้มองดูที่ข้าวในบาตรที่ญาติโยมใส่บาตรลงในบาตร อยู่ๆ ก็เห็นภาพอวัยวะในท้อง แล้วมองดูข้าวในบาตร เกิดสงสัยว่า ทำไมเอาของเหล่านี้มาใส่บาตร มาเลี้ยงพวกที่อยู่ข้างในนี้หรือ ทำไมไม่ใส่อะไรที่เลี้ยงจิตบ้าง แล้วน้ำตาก็ไหลออกมาเอง แล้วก็คิดได้ว่า บาบปใหม่ที่คิดแบบนี้ โยมอุทิศสำห มาใส่บาตรทำบุญ แล้วหลังจากนั้นก็มีความรู้สึกเบื้อขึ้นมา ไม่ทราบว่ามันเป็นเพราะอะไรครับ

ตอบ : นี่พระบวชใหม่ นะ เวลาพระบวชใหม่ๆ มันมีบุญมีกุศลใจ แล้วเวลาออกบิณฑบาต ถ้าบิณฑบาตถ้าใจเป็นธรรมๆ นะ เขาชวนชวาย เราอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ ถ้าครูบาอาจารย์เป็นธรรม หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตา ท่านประหยัดมาก ท่านบอกว่า

เวลาท่านคุยกับเราไง เพราะเวลาท่านเดินตรวจวัด เราจะเป็นคนเดินตามกันท่านไป เพราะท่านทำอะไรไม่สะดวก ท่านจะชี้ให้เราเก็บๆ

เวลาไปเห็นพระที่ฟุ่มเฟือยไป สิ่งใดที่ใช้ไม่ประหยัด บอกว่า ชาวบ้านเขาหามาเขาทุกข์ยากขนาดไหน สิ่งที่เขาหามาๆ เขามีใจเป็นบุญกุศล เขาเสียสละมา แล้วพระที่เขาให้มาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มาฟุ่มเฟือย โอ้ย! ท่านติท่านเตือนมากนะ

นี่พูดถึงว่าเวลาพระบวชใหม่ เวลาจะได้สิ่งใดมามันก็ไม่สมควรปรารถนาทั้งนั้นนะ แล้วเวลาพระบวชใหม่ พระบวชใหม่ สิ่งที่ท่านได้ยากที่สุดคือคำสั่งสอน คำสั่งสอนนี้ เพราะเราเป็นฆราวาส สิ่งซึ่งฆราวาสเขาส่งเสริมมาก ประชาธิปไตยๆ มันต้องมีสิทธิเสรีภาพ มันต้องเท่าเทียมกันนะ แล้วมาบวชเป็นพระใหม่ทำอะไรก็ผิด ผิดหมดนะ

สมรวัสธรรม ความเคยชินของความเป็นมนุษย์ พอมาบวชเป็นพระนี่ผิดหมดเลย ยืน
กินก็ผิด ยืนไม่ได้ จะทำอะไรต้อง เขาเรียกสมณสาธูป

มันผิดอะไรละ เราเคยชิน เราเคยทำ แต่พอบวชเป็นพระ ถ้าทำอย่างนั้นผิดหมดเลย
อาบัติทุกกฏ ทุกกฏ ทุกกฏ แล้วความเคยชินไง ความเคยชินที่เราต้องเปลี่ยนแปลงชีวิต เราต้อง
ดำรงชีวิตแบบใหม่หมดเลย แล้วที่นั่นมันเปลอ พอเปลอ คนนั่นก็ตี คนนี้ก็ตี

สิ่งที่เป็นข้าศึกกับภิกษุบวชใหม่คือทนคำสอนได้ยาก ใครศึกษานักธรรมตรีจะเห็นเลย
เป็นการศึกษาในนักธรรมตรี การบวชเป็นพระใหม่ไง การบวชเป็นพระ สิ่งที่เป็นข้าศึกของพระ
บวชใหม่คือทนคำสอน คือทนคำติ คำบอก คำกล่าวไม่ไหว ไม่ไหว ไม่ไหว

แต่ถ้าเราบวชมาแล้วมันจะมีบุญนะ มีบุญ คิดว่าจะทำไม่ได้ นี่จะทำไม่ได้ พอทำได้แล้ว
มันอิมบุญ มันมีความสุขมาก นี่พูดถึงพระบวชใหม่ไง

ที่นี้พระบวชใหม่ถ้ามีบุญมีกุศลนะ ออกไปบิณฑบาต ออกไปบิณฑบาตมันเห็นชาวบ้าน
เห็นสิ่งใด นั่นนะเทศน์กัณฑ์หนึ่งนะ

ชาวบ้านที่เขาชวนชวามา เขากะหีดกระหอบมานี่ ทำไมเขาต้องกระหีดกระหอบมา
เพราะเขาก็เป็นคน เขาก็เป็นคน แต่เราเป็นคน เรามาบวชพระต่างหาก เราบวชเป็นพระ เราเป็น
ศากยบุตรไง

เวลาพระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เขาเป็นคน
เหมือนกัน เขาเป็นอุบาสก อุบาสิกา เราเป็นภิกษุ เราเป็นพระ เราจะดำรงชีวิตอย่างนั้นไม่ได้

ภิกษุบวชใหม่ คำว่า “พระ” คือการห้ามดำรงชีวิตแบบสมรวัส สมรวัสเขาทำอะไร
พระโดยวินัยนะ ห้ามซื้อ ห้ามขาย ห้ามต่อรองราคาสินค้า ห้ามหมดเลยนะพระไตรปิฎกนี่ พระ
ทำไม่ได้

ฉะนั้น เราจะพูดบ่อย เวลาในสมัยปัจจุบันนี้พระทำไร่ไถนา พระทำกิจการมนะ โอ้ย!
สังคมเขาชื่นชม เราเห็นแล้วเศร้า เศร้ามาก เพราะอะไร เพราะมันไม่ใช่หน้าที่ของพระ

หน้าที่ของพระคือเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ให้เกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาในหัวใจของพระ

วินัยก็ห้ามอยู่แล้ว แต่มันเป็นประเพณีเป็นวัฒนธรรมที่ไหลลงไป ฉะนั้น สิ่งนี้ พระ
ทำอาหารให้สุกเองไม่ได้ เว้นไว้แต่บิณฑบาตกลับมาแล้วอุ่นได้

ฉะนั้น ในสมัยพุทธกาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเกิดภัยพิบัติไป แล้ว
พราหมณ์นิมนต์ไว้แล้วลืมนิมนต์มา มารดลใจ ก็จะให้เกิดภัยพิบัติในคณะสงฆ์

พระโมคคัลลานะเดือดร้อนมาก จะพาพระไปบิณฑบาตที่นั่น พระพุทธเจ้าไม่อนุญาต
ทั้งสิ้น แล้วพอบิณฑบาต ชาวบ้านเขาตัดขาดแคลน เกิดภัยแล้งไป แล้วพราหมณ์ที่เขา
ปกครอง คือผู้ปกครองแคว้นเขาก็ลืมนิมนต์มารดลใจ

เพราะต้องทดสอบพระภิกษุไป

พระอานนทฺ์ไปบิณฑบาตมา พอค้ำม้ต่าง เขาค้ำม้ต่างมา เขามีข้าวกล็องมาด้วย เขา
ให้ข้าวกล็อง กินข้าววันละ ๑ ทะนาน เขาให้พระองค์ละ ๑ ทะนาน

พระอานนทฺ์ได้รับอาหารนั้นมา ข้าวกล็องนะ ที่นี้ม่กินอย่างนั้น พระเอามาแล้วหุงไม่ได้
พระอานนทฺ์นะ ใช้ที่บดยาบดข้าวให้เป็นผง แล้วเอาน้ำพรมๆ ถวายพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า
ฉันอย่างนั้นนะ ๓ เดือนจนออกพรรษา พอออกพรรษาขึ้นมา พราหมณ์ที่นิมนต์ไว้เพ็งนี้ก็ได้ มา
ขอขมาพระพุทธเจ้า ขอขมาแล้วขอขมาอีกไป

นี่เวลาเกิดวิกฤติในพระพุทธศาสนา เห็นไหม แม้แต่ข้าวจะหุงยังไม่ได้เลย ต้องใช้บดให้
เป็นผง เป็นผงแล้วเอาน้ำพรมๆ ถวายพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าฉันอย่างนั้นนะ นี่ภิกษุ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาธรรมและวินัยมันขนาดนั้น แต่เดี๋ยวนีไปจนเลยเถิดไปหมดแล้ว คำว่า
“เลยเถิด” มันเรื่องของเขา แต่ผู้ที่ปรารถนาดี ผู้ที่จะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เวลาศึกษาคั่นคว่าใน
พระไตรปิฎกแล้ว พระไตรปิฎกก็สอนไว้อย่างหนึ่ง แล้วเราอยู่ในวงการสงฆ์ สงฆ์ประพฤติปฏิบัติ
ตัวไปอีกอย่างหนึ่ง แล้วเราทำอย่างไรละ

เราก็ชวนชวายเป็นเรา เราก็หาครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ของเราที่ตั้งงาม
ท่านอบรมบ่มเพาะนะ

หลวงตาพระมหาบัวท่านไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ท่านบอกท่านเป็นมหา คำว่า “มหา” คือ ศึกษารวมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้เป็นมหาไซ้ใหม่ แล้วเราหาครูบาอาจารย์ต้องครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมไซ้ใหม่ พอครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านประพฤติปฏิบัติตัวอย่างไร

แล้วท่านก็ประสบโดยตรง ก็เห็นอยู่แล้ว แล้วเสร็จแล้วก็ยังเก็บไว้ในใจนะ ไปเปิดพระไตรปิฎก เพียะ! เพียะ! มันก็ลงนะสิ แล้วเวลาเราสงสัยสิ่งใด ถามปัญหาท่าน ท่านก็ตอบได้หมดนะสิ พอตอบได้หมดขึ้นมาแล้ว เวลาตอบได้ก็ เอ๊ะ! มันพลุกหรือเปล่า หรือมันตอบโดยทฤษฎีหรือเปล่า แต่เวลาเราปฏิบัติแล้วมันถึงจะรู้ เราจะเป็นอย่างไร เราจะรู้ได้อย่างไร

ฉะนั้น เวลาคำถาม กระผมบวชเพิ่งลาสิกขามา เวลาไปบิณฑบาตไป พอบิณฑบาตไป ถ้ามันเป็นบุญเป็นกุศลนะ บิณฑบาต เขาบอกว่า เขาเหมือนกับอวัยวะ คือเขาพวกไส้ พวกตับ อะไรมาใส่บาตร

เพราะเขาใส่บาตรเขาก็ใส่อาหารเขาปกติมันแหละ แต่เวลาธรรมมันเกิดนะ คนที่เห็นมันเห็นไปอย่างนั้นไง มันเห็นอาหารสิ่งที่ใส่ในบาตรมานี้เป็นเหมือนอวัยวะว่างกายภายในมาใส่ในบาตรเรา

ไอ้โฮ! ถ้าเป็นเรา เราก็ตื่นนะ เราก็ตกใจเหมือนกันนะ อ้าวเฮ้ย! เขาใส่บาตรมาทำไมเป็นเลือดสดๆ ละ ทำไมมันเป็นก้อนเนื้อ อู้! อู้!

นี่เวลาธรรมมันเกิด เขาก็ตกใจมาก ตกใจจนคิดขึ้นมาเองว่า ทำไมเขาเอาเรื่องอย่างนี้มาใส่บาตรพระ

เห็นไหม มันมีพวกไม่ฉันเนื้อสัตว์ๆ ไร เขาก็ติเตียนพระนี่ไง ไอ้พวกฉันเนื้อเวลาฉันเสร็จแล้วก็แผ่เมตตา มันจะได้เมตตาอย่างไร นี่เขาพูดไง แล้วเขาไม่ฉันเนื้อสัตว์ ไม่ฉันเนื้อสัตว์

เวลาแข็งปลุกผักขึ้นมา แผลงมันตายมากกว่าสัตว์อีก

มันปฏิเสธเรื่องอย่างนี้ มันปฏิเสธ มันเป็นเรื่องโลกๆ มันเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ไง

ฉะนั้น เวลาคำถามไ้ เขาบอกว่า ทำไมเอาของสิ่งนี้มาใส่บาตร เอาพวกนี้มาใส่บาตร
ทำไมไม่เอาสิ่งใ้เลี้ยงจิตมาใส่บาตร

เห็นไหม ทำไมไม่เอามรรคเอาผลมาใส่บาตร ทำไมไม่เอาศีล เอาสมาธิ ปัญญามาใส่
บาตร ทำไมเอาเนื้อสดๆ มาใส่บาตร นี่มันคิดขึ้นมา นี่มันคืออะไร

นี่คำถามเขามา เขาบวชแล้ว แล้วเขาสึกไปแล้ว แล้วนี่คำถามถามมาว่าอย่างนี้มันคือ
อะไร

มันคือบุญกุศลของผู้ที่เห็น มันเป็นบุญกุศลของผู้ถาม เพราะธรรมดาเขาใส่บาตรมาก็
เป็นอาหารที่เขาปรุงสุกหมดแล้วแหละ แต่เวลามันเกิดภาพนิมิตขึ้นมามันเห็นอย่างนั้น แล้วเห็น
เฉพาะตนนะ

อย่างนี้ถ้าเป็นทางโลกนะ เขาบอกว่าต้องไปหาหมอ ต้องไปเช็คสุขภาพว่าทำไมถึงเห็น
อย่างนี้

บุญและบาปนะ ความเข้าใจผิดๆ ขนาดคนพูดดีๆ เรายังเข้าใจผิดได้เลย

ใ้นี้เขาใส่มามันก็เป็นอาหารนั้นแหละ ทำไมเราเห็นสภาพเป็นแบบนี้

ถ้าเห็นสภาพเป็นแบบนี้ เพราะใจมันเห็นมันเป็นอย่างนั้นใ้ ถ้าใจเห็นเป็นอย่างนั้น มันก็
เป็นธรรมสังเวช สิ่งนี้มันเป็นธรรมสังเวชมาเตือนผู้ที่เห็นนั้นนะ ให้ผู้ที่เห็นได้สำนึก ได้คิด ได้มี
สติปัญญาขึ้นมาใ้ แต่ถ้าผู้ที่เห็นนั้นนะขาดสตินะ ตกใจ มีปัญหาไปเลยละ แต่ผู้ที่มีสติปัญญา
นะ สติปัญญามันสูงหรือต่ำ ถ้าสติปัญญามันสูง มันจะเห็นเลย

เวลากรรมนิมิตๆ เวลาคนใกล้ตาย มีคนมาถามบ่อย เวลาใกล้ตายมันจะรู้เห็น รู้เห็น
อย่างนั้นนะ เขาเรียกกรรมนิมิต กรรมนิมิตคือการกระทำ กรรมบาป กรรมดี มันนิมิต

ถ้ามันกรรมดีนิมิต มันจะเห็นภาพที่ใ้ถามใ้ เห็นว่า ใ้โฮ! มันจะมีความสุข ความสงบ
ไปข้างหน้า แต่ถ้ามันเป็นบาปนะ ใ้โฮ! เห็นเป็นพวกยมบาลอย่างนี้

เวลาเห็นจะถามเลย เวลาคนมาถามปัญหา ตัวใหญ่ใหม่ นุ่งผ้าสีอะไร ถ้าเป็นตัวดำๆ ใหญ่ๆ นุ่งผ้าสีแดงนั่นนะ นั่นนะใกล้แล้วละ มาบอกเวลาแล้ว เวลาเอ็งใกล้จบแล้ว ไม่เท่าไรก็ ต้องจบชีวิตไป นี่เวลากรรมนิมิตไฉน

ฉะนั้น ใ้สิ่งนั้นเป็นกรรมนิมิต แต่นี่บอกว่าเป็นพระ แล้วเห็นในบาตรมันเป็นอย่างนั้น

นี่มันก็เป็นนิมิต เป็นกรรมนิมิต เป็นสิ่งที่ เป็นบุญกุศลขึ้นมาจะให้เราได้คิดได้ แต่เรากลับ คิดไม่ได้ไง เราอยากให้เราใส่สิ่งที่เล็งหัวใจ

เล็งหัวใจ เอ็งก็ต้องฝึกขึ้นมาเองไง เวลาเล็งหัวใจ เราก็ต้องขยัน เราต้องมีสติ สิ่ง ที่ศึกษามาเป็นภาคปริยัติเป็นทฤษฎี ธรรมและวินัยเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางให้ ชี้ทางให้เราศึกษาแล้วเราก็จะพยายามประพฤติ ปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นสมบัติของเรา

ถ้ามันเป็นสมบัติของเราละ ถ้ามันรู้แจ้งนะ เรื่องนี้เป็นเรื่องพื้นฐาน จิตคนที่มีบุญมีกุศล มันก็เป็นเรื่องเป็นอย่างนี้

“สงสัยอาการที่เกิดขึ้น”

เกิดขึ้นมันเห็นเฉพาะตน เฉพาะคนที่เห็น ถ้าเห็นสภาพแบบนี้แล้ว กรรมนิมิต แล้วมันจะ ให้เราได้มีสติปัญญาอย่างไร แต่เราก็มีสติปัญญาได้แค่นี้ แต่ก็ยังดี ดีที่ว่าเราไม่ถึงกับตกอก ตกใจ เราไม่ถึงกับทำให้เสียกิริยาไป

เราเก็บไว้ สิ่งที่เห็นก็เห็น เดี่ยวเดี๋ยวมันก็หายไป หายไปก็กลับมาเป็นเรื่องปกติไป

แล้วเวลาปัญญาเราเกิดไฉน ทำไมไม่ใส่สิ่งที่เล็งหัวใจ

สิ่งที่เล็งหัวใจ เอ็งต้องหาเอง เอ็งต้องพยายามฝึกหัดขึ้นมาไฉน สติ สมาธิ ปัญญา นี่สิ่งที่ เล็งหัวใจ แล้วถ้าฝึกหัดขึ้นมามันก็เป็นชาวพุทธที่แท้จริงไฉน ชาวพุทธที่แท้จริงที่ฝึกหัดภาวนา ของตน จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๔๓. เรื่อง “ชวานกับด้าม”

ขอโอกาสหลวงพ่อกุญแจ ชณะที่ขิมอเตอรืไซด่ ถูกคิดเรื่องขวานที่ไม่มีด้าม ซึ่งนำไปใช้ขอมไม่มีพลัง (ตามเพลงที่เคยได้ยินได้ฟังมา) ถ้าจะเอามาเปรียบกับสมาธิและปัญญา หัวขวานและด้ามขวาน สิ่งไหนคือสมาธิ สิ่งไหนคือปัญญา

คิดได้ความว่า ด้ามขวานคือสมาธิ เพราะเป็นหลักให้กับปัญญา หัวขวานคือปัญญาไว้ใช้ประโยชน์ คิดได้อย่างนี้ก็มิมีปีติน้ำตาไหล

คำถาม

๑. ลักษณะแบบนี้คล้ายๆ กับที่เขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิหรือไม่ครับ

๒. ชณะที่เกิดปีติอยู่ ไม่สามารถพิจารณาต่อได้ครับ หากเป็นชณะที่นั่งภาวนา ควรทำอย่างไรต่อไปครับ ควรจะกลับไปทำสมาธิ พุทโธๆ หรือจะรอพิจารณาต่อไปได้ครับ

ตอบ : นี่คำถามไ้ คำถามๆ เวลาธรรมมันเกิด เวลาคนเราโดยปีติ เวลาความโกรธ เวลาทุกข์ยากมันเกิด เครียด ชีวิตนี้ทุกข์ยากมาก แต่คนที่มีบุญมีกุศลนะ ผีกัดภาวนาของเรา ผีกัดตั้งสติของเรา เวลาธรรมมันเกิด เห็นไหม

ออยู่ ขิมอเตอรืไซด่อยู่มันก็คิดขึ้นมาไ้ ขวานกับด้าม อันไหนสำคัญกว่ากัน แล้วก็คิดไปนะ สมาธิก็คือด้ามขวาน ขวานก็ต้องเป็นปัญญา

ถ้าปัญญาอย่างนี้ ถ้าอย่างนี้เกิดขึ้นมา

คำถาม “ลักษณะนี้คล้ายๆ กับที่เขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิหรือไม่ครับ”

คล้ายๆ คำว่า “คล้ายๆ” เพราะถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เรามีสติมีปัญญา เราจะใช้ปัญญาไ้มันตลอดเวลา แล้วถ้าปัญญามันเกิดขึ้น นี่มันคล้ายๆ หรือมันเป็น

เพราะธรรมมันผุดไ้ นี่ธรรมเกิดๆ เวลาเกิดเป็นสังขธรรม เกิดเป็นความรู้สึกนึกคิด มันจะเกิดขึ้นมา พอเกิดขึ้นมามันจะมีอารมณ์ มันจะมีความสุข มันจะมีสิ่งใดมาเตือนชีวิตของเรา นี่ธรรมเกิด

ฉะนั้นบอกว่า ลักษณะคล้ายๆ ปัญญาอบรมสมาธิหรือไม่

ใช่ ถ้ามันไ้ขึ้นมาแล้ว สิ่งที่เป็นประโยชน์ก็คือเป็นประโยชน์กับเราไง เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งที่เราคิดดี คิดโดยเป็นหลักการกับชีวิตไง คิดเป็นหลักการ หมายความว่า ถ้าเป็นสมาธิก็คือด้านขวาน ถ้าเป็นปัญญาก็คือหัวขวาน แล้วสิ่งที่จะเกิดขึ้นมา เราก็ฝึกหัดขึ้นมาให้เกิดกับตัวของเรา

ถ้ามันฝึกหัดขึ้นมากับตัวของเรา ขณะที่มันคิดขึ้นมาอย่างนี้มันยังเป็นประโยชน์เลย ยังมีความสุข ยังมีความอุดมสมบูรณ์ทางชีวิต แล้วถ้าเราคิดอย่างนี้ต่อเนื่องไปมันจะเกิดเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมาเลยนะ มันจะเป็นปัญญาเข้ามา ปัญญาที่จะไปชุดคู้ยค้นคว้าหากิเลสก่อน

ถ้าปัญญาอย่างนี้ ปัญญาเกิดจากความ จะบอกว่าเลื่อนลอย มันไม่เลื่อนลอยหรอก เกิดจากจิตนี้แหละ แต่มันเป็นสามัญสำนึก มันเป็นโลกียะ มันเป็นเรื่องโลกๆ มันเป็นความรู้สึกนึกคิด แต่ถ้ามันเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา มันต้องทำความสงบของใจเข้ามาก่อน สงบใจแล้วมันจะไปรู้จักกิเลส เห็นกิเลสขึ้นมา แล้วจับกิเลสได้ สมาธิจับ คือด้านขวานจับ ขวานฟันขาดเลย เวลามันขาด นิกิเลสมันตาย ขณะจิตที่มันมี

ไ้ที่เป็นๆ อยู่มันไม่มี มันเลื่อนลอยอย่างนี้ เหมือนๆ กัน เหมือนๆ กัน เราถึงใช้คำว่า “ทรงเจ้าเข้าผี” ไร เวลาคนทรงเจ้ามันไปเอามาจากไหนละ จิตวิญญาณที่ไหนจะมาสิงเราละ

จิตวิญญาณมันมีอยู่ทั่วไป แต่ไ้นี้กิเลสในใจมันสิงอยู่กับเราแล้ว เวลาทำสิ่งใดก็เกิดขึ้นมาอย่างนี้ไ้ ไ้พวกภูวณาก็แค่นี้ ทำสมาธิไม่เป็น เพราะอะไร เพราะว่าเหมือนเข้าผีทรงเจ้า มันไม่ได้สงบเข้ามา

เพราะสมาธิมันวางผีวางเจ้าเป็นตัวมันครับ เป็นพุทโธครับ เป็นผู้รู้ครับ ไม่ใช่การเข้าทรงและทรงเจ้า

การเข้าทรงก็กิเลสมันทับทรงไ้ มันข่มขู่อยู่อย่างนั้นไ้ ทรงเจ้าๆ ก็คิดว่ายิ่งใหญ่มาทรงเจ้าเราไ้ แล้วเราก็ตื่นไ้กับอย่างนี้ไ้ นี้ทำสมาธิไม่เป็น

ถ้าทำสมาธิเป็นมันจะรู้เลย พุทโธยิ่งใหญ่

จะงานไหนก็แล้วแต่นะ ถ้าเป็นศาสนาพุทธต้องนิมนต์พระไปฉัน เราไม่เคยเห็นว่าศาลเจ้าไหนเขากินกันเอง เว้นไว้แต่ดูบุญหรือมวนใหญ่ๆ กับเหล่าขาวนั่นนะ แต่เวลาจะทำบุญต้องนิมนต์พระไปนะ พุทโธโง

ฉะนั้น “๒. ขณะที่เกิดปีติ ไม่สามารถพิจารณาต่อไปได้ หากเป็นขณะที่นั่งภาวนา ทำอย่างไรต่อไปครับ”

เวลาอาการมันเกิด อารมณ์เกิดอารมณ์หนึ่งมันก็ต้องผ่านไป ผ่านไป เราก็ใช้พุทโธต่อเนื่องไป ถ้ามันหยุดคิด

ปัญญาอบรมสมาธิคือคิดจนมันหยุด หยุดแล้วทำอย่างไรต่อ เพราะเดี๋ยวมันจะคิดอีกแล้ว พุทโธต่อเนื่องไป เพราะพุทโธมันไม่ให้โทษกับใคร

ถ้าปล่อยให้มันคิดเอง เดี่ยวมันคิดเป็นกิเลสก็ได้ แต่ถ้าพุทโธๆ ไป ถ้ามันพุทโธไม่ได้มันจะคิด เพราะกิเลสมันบิด มันบิดไป มันจะบิดไปคิดของมันเอง ก็สติตามไป เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ทำต่อเนื่องไป มันทำต่อเนื่องไป เราก็จะฝึกหัดไปจนเป็นร่องเป็นรอย เป็นความชำนาญของตน จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๔๔. เรื่อง “กรรม”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุศล ขออยู่ในศูนย์บำบัดยาเสพติดแห่งหนึ่ง ผมยอมรับว่าเคยเสพกัญชา แต่ผมก็เลิกไปก่อนมาอยู่ที่ศูนย์รอบแรกแล้ว ตอนนี้อยู่รอบที่สอง รอบนี้ผมมาอยู่ได้ ๖ ปีกว่าแล้ว ผมเห็นคนกลับบ้านหลายร้อยคนแล้ว ส่วนที่บ้านผมจะให้อยู่ต่ออีก ๒ ปี

ผมทำงานที่ศูนย์เป็นคล้ายๆ ยาม เพราะทุกคนต้องทำงาน ถ้าไม่ทำจะถูกลงโทษ ส่วนกรรมที่ผมคาดเดาน่าจะเป็นกรรมเดียวกับพระอชาตศัตถุ

ผมอยากถามหลวงพ่อกุศลว่าเป็นกรรมอะไรครับ ขอพระคุณหลวงพ่อกุศล

ตอบ : โอ้โฮ! ถ้าเป็นกรรมอชาตศัตถุนะ กรรมอชาตศัตถุ อชาตศัตถุฆ่าพ่อ ฆ่าพระเจ้าพิมพิสารเขียว แต่ถ้าจะเป็นเวรเป็นกรรมขึ้นมา สิ่งที่ว่ากรรมเดียวกับอชาตศัตถุ

ถ้าเป็นกรรมเดียวกัน ก็ขอให้มันเป็นอดีต ไม่ใช่ชาติปัจจุบันนี้ เพราะชาติปัจจุบันนี้เรา เป็นชาวพุทธไง พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกๆ เราจะทำสิ่งนั้นไม่ได้และไม่ควรทำเด็ดขาด แต่ คนถ้าเป็นเวรเป็นกรรมที่มันขาดสติไป นั่นเป็นเรื่องหนึ่งนะ

เวลาตอนนี่พวกยาเสพติดๆ หลอนจนฆ่าพ่อฆ่าแม่

ฉะนั้น สิ่งนั้นบอกว่า เวรกรรมที่กระผมเป็นอยู่นี้ ผมคิดว่าเป็นกรรมเดียวกับพระอชาต ศัตถุ เราคิดว่านะ

วางซะ สิ่งที่เกิดพลาดไปแล้วให้มันผิดพลาดไปแล้ว สิ่งนี้ถ้าเป็นกรรมอันเดียวกัน กรรม อนันตริยกรรมไง ฆ่าพ่อฆ่าแม่ นี่เป็นอนันตริยกรรมคือกรรมหนัก

ฉะนั้น สิ่งที่เราไม่ทำ เพราะนั่นบอกเป็นความคิดใจ

คิดว่าเหตุที่เกิดขึ้นเป็นกรรมอันเดียวกับอชาตศัตถุ

เราจะบอกว่า เราไม่ควรให้มันเป็นหนักหนาสาหัสสากรรจ์ขนาดนั้น เราไม่ให้ เป็น อนันตริยกรรม อนันตริยกรรมคือกรรมหนัก แต่เราให้เป็นเวรเป็นกรรม เป็นเวรเป็นกรรมที่ว่า เวลากิเลสมันครอบงำหัวใจแล้วเราไม่เท่าทันมัน ให้ผ่านพ้นสิ่งนั้นไป สิ่งใดที่มันผ่านไปแล้วให้ มันผ่านไปแล้วเราตั้งสติปัญญาของเรา เราไม่ควรจะขาดสติทำให้มันมากไปกว่านั้น

ฉะนั้น สิ่งที่มันผ่านไปแล้ว มันเป็นอดีตแล้ว สิ่งที่เป็นอดีต เราแก้ไขสิ่งใดไม่ได้ ใน ปัจจุบันนี้เราพยายามทำคุณงามความดีของเรา แล้วสร้างบุญสร้างกุศลของเรา สร้างบุญสร้าง กุศลคือมีสติกับตัวเราเอง สิ่งที่เกิดพลาดไปแล้วอย่าไปทำมันอีก แล้วจิตใจต้องเข้มแข็ง ไม่ กลับไปหามันอีก แล้วทำคุณงามความดีของเรา

เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์นะ มีคุณค่ามาก แล้วมนุษย์มีหน้าที่แค่นี้ใช่ไหม มนุษย์จะทำ ความดีได้แค่นี้หรือ มนุษย์ยังทำความดีได้มากมายมหาศาลนะ ถ้ามนุษย์ที่มันคิดได้ แล้ว มนุษย์ที่มันสร้างความดี

ฉะนั้น สิ่งที่เราระลึกได้ คิดได้อย่างนี้ มันเป็นการที่เราเข้าใจเรื่องเวรเรื่องกรรม แล้วมัน เป็นเวรเป็นกรรมของเรา แล้วเราพยายามทำคุณงามความดีของเรา

ฉะนั้น คำถามว่า มันเป็นกรรมอันเดียวกันหรือเปล่า

ฉะนั้น เราจะบอกว่า ถ้าเป็นกรรมอันเดียวกัน เป็นอนันตริยกรรม แต่ถ้ามันไม่เป็นอันเดียวกัน เพราะเราก็ไม่รู้ เราก็ไม่เห็น เพราะถามว่ามันเป็นอันเดียวกันหรือเปล่า คือเราไม่ได้ทำ แต่มันเป็นอดีตมาแต่ยาวไกล อันนั้นกุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา สิ่งที่ทำมาแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย เราจะไม่ทำสิ่งนั้นอีก

ฉะนั้น ถ้ามันคิดได้ให้มันเป็นธรรมสังเวชเพื่อปลุกปลอบตัวเองให้ตัวเองมูมานะสร้างคุณงามความดี เราเห็นด้วย แล้วจะทำคุณงามความดีของเราต่อเนื่องไป จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๔๕. เรื่อง “การวางจิตในชีวิตประจำวันและขณะปฏิบัติในรูปแบบ”

ขณะทำสมาธิ เมื่อเกิดมีอาการชอบและชัง ท่านให้กระทำอุเบกขาหรือจิตเป็นกลาง เมื่อจิตซื่อๆ เป็นข้อสำคัญการฝึก และในขณะที่ชีวิตประจำวันท่านให้รักษาใจเป็นการฝึก

คำถาม อาการ วิธีการ หรือกระบวนการอุเบกขาจิตหรือทำจิตให้เป็นกลาง เข้าถึงฐานต่างๆ นั้น รวมทั้งรักษาจิต เป็นอย่างไรครับ ขอขอบคุณมาก

ตอบ : อันนี้คือคำสอนไง แล้วคำสอนของใครก็ไม่มีใครรู้ อุเบกขาๆ อุเบกขาที่ไหน

เราเกิดท่ามกลางกึ่งกลางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งๆ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติให้เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ

ใจมันดินมันรอน ใจมันดิบๆ ใจมันเป็นเปรตเป็นผี มนุสสตีรัจฉาโน มนุสสเปโต ร่างกายเป็นมนุษย์ หัวใจมันเป็นสัตว์ แล้วเรามาศึกษาพระพุทธศาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้มันอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา

ให้อยู่กับข้อวัตรปฏิบัติคือทำให้มันมีสติปัญญาเท่าทันกับมันไง แล้วฝึกหัดพุทโธๆ จนจิตสงบไป ถ้าจิตสงบขึ้นมา ทำสมาธิสมาธิไง จิตสงบแล้ว จิตตภาวนาๆ จิตจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาไง ถ้าจิตมันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะรู้มันจะเห็นสิ่งต่างๆ ของมันไง

ที่นี้บอก อุเบกขา ทำยิ่งใหญ่

ยิ่งใหญ่ที่ไหน สุข ทุกข์ อุเบกขา สุขกับทุกข์ สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขาเวทนา

แล้วอุเบกขาเวทนา ทำชื่อๆ

เราเห็นมาเยอะว่า ธรรมจะเกิดที่อุเบกขา

หลวงตาท่านพิจารณาเวทนาตั้งหลายชั่วโมง แล้วมันเหนื่อยมาก ท่านก็เลยอุเบกขาคือ ยันมันไว้ หลวงปู่มั่นส่งจิตมาดูพอดี เพราะ ๒-๓ วันหลวงตาขึ้นไปทำข้อวัตรใจ “มหา มหา ภาวนาแบบนั้นหรือ ทำแบบนั้นทำแบบหมากัดกัน”

อุเบกขาใจ

หลวงตาท่านก็น้อมรับ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่มั่นเป็นครูบาอาจารย์ที่ยิ่งใหญ่ เป็นพ่อ แม่ครูจารย์ หลวงตาพระมหาบัวท่านเป็นพระฝึกหัดใหม่ เวลาฝึกหัดใหม่ ตอนนั้นมันกำลังต่อสู้ กับเวทนาอย่างเต็มที่ แล้วต่อสู้เวทนาขนาดไหน การต่อสู้มันใช้สติ ใช้สมาธิเป็นพื้นฐาน ใช้ ปัญญาๆ มากมายมหาศาล แล้วมันเหนื่อยอ่อน พิจารณาไปแล้ว ๒-๓ ชั่วโมงใจ ก็เหนื่อยมาก ก็ยันไว้เฉยๆ ยันไว้เฉยๆ ก็อุเบกขานี้

หลวงปู่มั่นส่งจิตมาดู “ภาวนาอย่างนั้นหรือ ภาวนาอย่างกับหมากัดกัน”

อุเบกขาๆ เพราะอุเบกขา เห็นศาลใหม่ ศาลตาซัง มันจะเอียงไปซ้ายและขวา อุเบกขา เดียวมันก็ขยับแล้ว เข้มมันจะอยู่อย่างนั้นได้ไหม ตาซังนะ ดีกับซังนะ

นี่ก็เหมือนกัน อุเบกขาๆ อุเบกขามันก็เป็นอุเบกขา แต่มันต้องมีสติมีปัญญา ฉะนั้น คำว่า “อุเบกขาๆ” เราฟังมาเยอะ โทษนะ มันจะอ้วก เพราะมันภาวนาไม่เป็นไง

ถ้าภาวนาเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘

อุเบกขาก็ส่วนอุเบกขา อุเบกขาเป็นอาการ เป็นอารมณ์หนึ่ง

มรรคองค์ ๘ ๘ องค์ ทางมัคโค ทางอันเอก

อุเบกขานี้เป็นอารมณ์หรือเปล่า เป็นอาการของจิตหรือเปล่า

โธ่! ไร้สาระ

เราถึงจะบอกไป ให้อั้วภกภวณท้งสััน ในวงกรรมฐนท้งสััน ภวณท้งสััน ถ้ภวณท้งสััน เป็น คีล สมหธิ บัญญท้งสััน สมหธิต้องเป็นสมหธิ สมหธิท้งสัันไม่ใช่อุเบกขท้งสััน อุเบกขท้งสัันเป็นท้งสัันที่พ้กจิต อุเบกขท้งสัันเหมือนข้ันติบารมี คือการอดทนไว้เฉยๆ

รู้เฉย รู้เฉย น้ันอุเบกขท้งสััน อุเบกขท้งสัันเป็นประโยชน์ต่อเมื่อเรารู้จนเต็มแรงแล้วมันเหนื่อย มาก อุเบกขท้งสัันเป็นท้งสัันที่พ้ก

หลวงตาทพระมหาบ้วท้งสัันพิจารณาเวทนาเต็มทีเลย แล้วเหนื่อยมากท้งสัันก็พ้กไว้ที่ อุเบกขท้งสััน หลวงปู่มันกำหนดจิตมาคูนะ

คนภวณท้งสัันเป็นนะ เวลาครูบาอาจารย์พูด มันจะรู้เลยว่าจิตอยู่ระดับไหน จิตอยู่ตรงไหน เหมือนข้ันรถ ไล่เกียร์ไหน ที่ลาดชัน ไล่เกียร์ ๔ เครื่องดับครบ ที่ลาดชันต้องไล่เกียร์ ๑ ครบ ลงที่ ลาดชันต้องไล่เกียร์ ๑ เกียร์ ๒ เท่านั้นเพื่อให้มันรั้งไว้ เพื่อไม่ให้มันไหลไป

โธ่! อุเบกขท้งสััน เราเห็นมาเยอะไป คำว่า “อุเบกขท้งสััน” แสดงว่าครูบาอาจารย์ที่ท้งสัันฝึกหัด ปฏิบัติท้งสัันไม่รู้เท่า แล้วท้งสัันไม่รู้รอบรอก

เพราะอุเบกขท้งสััน อุเบกขท้งสัันก็ลงเขาไล่เกียร์ ๔ เดียวตกเหวเลย ลงเขาต้องไล่เกียร์ ๑ ไร แล้ว อย่งไรต่อ พอลงทางราบแล้ว เกียร์ ๑ มันจะไปได้ที่กิโล พอมันดับเกียร์ ๑ ไป แค่ออกรถเท่านั้น นะ พอรอดมันไหลไปแล้วนะ ดับเกียร์ ๒ เกียร์ ๓ เกียร์ ๔ ไปเลย นี่ไล่เกียร์ ๑ แล้วจะเอาเกียร์ ๑ เข้าเมืองไซ้ใหม่

แค่คำพูดต่างๆ นะ แต่เวลาคนที่ไม่เป็นมันได้ไปพ้กไป เวลาภวณท้งสัันมาเกือบเป็นเกือบ ตาย พอเป็นอุเบกขท้งสััน เออ! มันดี

ดีสิ เพราะมันไม่ต้องทำอะไรเลยไร มันอยู่เฉยๆ แล้วมันจะก้าวหน้าไปตรงไหนละ มัน เป็นเรื่องไร้สาระท้งสัันนั้นเลย

โธ่! เราเป็นพ่อเป็นแม่คน ลูกบอกอุเบกขท้งสััน อุเบกขท้งสััน มึงไม่ต้องทำอะไร อุเบกขท้งสััน ภูเขา เลี้ยงมึงท้งสัันชีวิต มันอยู่ได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

แต่อุเบกขา มันเป็นสุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขาเวทนา เวทนา ๓ ใจ มันก็เป็นอาการหนึ่งเท่านั้นของใจ แล้วมันเป็นมรรคตรงไหนล่ะ

แล้วอุเบกขาๆ เราฟัง “ธรรมะจะเกิดจากอุเบกขา”

มึงตายอยู่นั่นนะ เป็นไปไม่ได้

ภาวนาไม่เป็น เวลาอธิบายมานะ อธิบายมาจากคนเกิดจากกระบอกไม้ไผ่ ไม้มีพ่อแม่ มีแม่ ไม่ต้องเคารพพ่อแม่เลย เพราะอะไร เพราะภูเกิดจากกระบอกไม้ไผ่ แล้วมันเป็นไปได้อย่างไร มันมีคนไหนเกิดจากกระบอกไม้ไผ่ ถ้ามีคนมีความคิดอย่างนี้ มันก็คิดว่ามันเกิดจากกระบอกไม้ไผ่

แต่ถ้าเป็นคนความคิดเป็นมनुษย์เราเนี่ย อุ่มท้อง ๙ เดือนนะ กินอาหารจากท้องพ่อท้องแม่ เกิดมากินเลือด กินเลือดในอกของแม่ ที่ดูคนมออยู่นั่นนะกลั่นออกมาจากน้ำเหลือง กลั่นมาจากเลือดทั้งนั้น แล้วบอกไม่มีบุญคุณได้อย่างไร คนนะ ถ้ามันเป็นคน

แต่ถ้าบอกว่าไม่มีบุญคุณ

เออ! มึงเกิดจากกระบอกไม้ไผ่ แล้วมันก็ไม่ได้เกิดด้วย มันเป็นไปไม่ได้ที่มันเกิดจากกระบอกไม้ไผ่ มันก็เกิดจากท้องพ่อท้องแม่มาทั้งนั้นนะ แต่มันมาคิดอย่างนั้นไง

นี่ก็เหมือนกัน พระพุทธศาสนาสอนมรรค ๘ ศิล สมาธิ ปัญญา ไม่ได้สอนอุเบกขาเลย แต่อุเบกขามันเป็นอาการหนึ่งของจิต พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนเรื่องอุเบกขา

ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา มรรค ๘ เท่านั้น มัคโค ทางอันเอก ทางสายกลาง แล้วทางสายกลางต้องมีสมาธิปฏิบัติพอสมควรด้วย

ไม่ใช่ทางสายกลางเมตรหนึ่งแบ่งครึ่ง ๕๐ กูถือ ๕๐ กูนี้ กูว่ากูทางสายกลาง มันก็กลางของกิเลสไง กลางของมิงนั่นแหละ กลางของความเข้าใจของมิง

แต่ถ้าทางสายกลางในพระพุทธศาสนา คือมรรคสามัคคี มรรครวมตัวสามัคคี คำว่า “สามัคคี” มันก็อยู่ที่กิเลสของคนหยาบ กลาง ละเอียด มันถึงเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติไง มันถึงแตกต่างกันไปไง คนภาวนาเป็นมันชัดเจนทุกแง่มุม แต่คนไม่เป็นคือไม่เป็น

นี่พูดถึงว่า อุเบกขา อากาโร วิถีการ กระบวนการ อุเบกขาจิต ทำจิตเป็นกลาง เข้าถึงฐาน ทำอย่างไรครับ

เอ็งไปถามอาจารย์เอ็งนูน อาจารย์เอ็งสอนอย่างไรไปนูน เพราะหลวงปู่มันไม่เคยสอน หลวงปู่มันบอก ชั่ววัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ

ใจของเราต้องสมบูรณ์แบบ แล้วอยู่กับอะไร อยู่กับหน้าที่การงาน อยู่กับการทำชั่ววัตร การขัดล้างส้วม การกวาดลานวัด การทำความสะอาด เราอยู่กับเขา เสร็จจากงานแล้วเข้าทาง จงกรม หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโธ

ถ้าเราอยู่กับชั่ววัตรปฏิบัติขึ้นมา จิตใจมันไม่ดีขึ้น ไม่ส่งออกไปข้างนอก อยู่กับหัวใจ ดวงนี้ รักษาไว้ให้ดี รักษาไว้ให้ดี แล้วเข้าทางจงกรมก็ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ ชัดเจน ขณิกสมาธิ อุปลจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ คีล สมาธิ แล้วถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา

สมาธิเกิดปัญญาเองไม่ได้

หลวงตาบอกว่า ถ้าสมาธิเกิดปัญญาขึ้นได้เอง ผมติดสมาธิ ๕ ปี ถ้าไม่มีหลวงปู่มันก็ยัง ติดอยู่อย่างนั้นนะ มันจะเป็นปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร

เพราะหลวงปู่มันแก้ไข ถึงออกมาใช้ปัญญาไง

ฉะนั้น เวลาปัญญาๆ ปัญญาในพระพุทธศาสนาคือภาวนามยปัญญา ปัญญาต้อง อบรมบ่มเพาะ ต้องฝึกหัด ต้องมีการกระทำให้ทำเป็นขึ้นมา

มันจะเป็นเองโดยอัตโนมัติ มันจะเป็นเองโดยมันมีอยู่ พวกเราเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว เราก็ทำได้ ให้มันเกิดขึ้นมาเอง แล้วมันเกิดใหม่ เพราะมันมาเกิดถึงงๆ กันอยู่นี่ไง ต่างคนต่าง งงนี่ เอ! มันเกิดอย่างไรวะ

แต่คนทำเป็นแล้ว เวลามรรคมันเคลื่อน ปัญญามันเคลื่อนนี้มีหัตถ์จรรยมาก หมุนตัวๆ มันเร็วมากๆ

เพราะความคิดมันเร็วอยู่แล้ว ปัญญาที่จะมาแก้ความคิดต้องเร็วกว่าความคิดอีก มันมหัศจรรย์ขนาดไหน มันถึงจะเห็น อ้อ! ปัญญามันเกิดอย่างนี้ ภาวนามยปัญญามันเกิดอย่างนี้

ไม่ใช่เกิดเอง เกิดเองไม่มี

เกิดเองคือกิเลสเกิด เกิดเองคือกิเลสมันหลอกไว้ เอ็งอยู่ได้ขังตึ้นฏฐนี้ เดี่ยวเกิดเอง เกิดกับฏฐนี้ เกิดกับกิเลสนี้ แล้วกิเลสมันก็พาอยู่อย่างนั้นนะ มันถึงเกิดอกตัญญูไง มันถึงได้ย่นศรอาจารย์ของมันไง

มันย่นศรอาจารย์ของมัน มันลบล้างรอยเท้ารอยมืออาจารย์ของมัน มันลบล้างหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นสอนว่าอย่างไร มันลบล้างไง นั่นก็คืออกตัญญู เกิดจากอุเบกขา เกิดจากสมาธิเกิดเอง เกิดปัญญาที่รู้แจ้งโดยนอนหลับตื่นขึ้นมาเป็นพระอรหันต์กันไง มันถึงเกิดอกตัญญูกันลบล้างคำสั่งคำสอนของครูบาอาจารย์ของมัน จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๔๖. เรื่อง “กำหนดรู้เวทนาเมื่อจิตสงบ”

กราบนมัสการหลวงพ่อ คราวที่แล้วหนูส่งมาเรื่องเป็นโรคปวดสลับเพชร ตอนนี้อยู่ไม่ค่อยมีอาการปวดมากแล้ว หนูเสียชีวิต เพราะเข้าสมาธิแล้วสงบไม่ได้เหมือนตอนมีเวทนา

หนูนึกขึ้นได้ว่า เวลาทำทำยัดเส้นแล้วปวดมาก ถ้าค้างไว้ เวทนามันจะเกิดเร็ว หนูเลยใช้เวทนาจากการยัดเส้นค้างไว้ แล้วฝึกสู้กับมันทุกวัน แต่ละวันไม่นานมากคะ

ที่หลวงพ่อบอกว่าจิตสงบแล้วให้หนูลองสังเกตเมื่อจิตเข้ามาด้านใน หนูก็เห็นมันปวด ๑ วินาทีแล้วก็หาย ๑ วินาที ปวด หาย ปวด หาย สลับกันเรื่อยๆ หนูก็ลองไปดูเวทนาเพื่อเปรียบเทียบกับจิต หนูยังไม่ค่อยได้ความแตกต่างชัดเท่าไร

ครั้งต่อมาหนูก็ทำวิธีเดิม พอมันเข้ามา หนูก็ใช้ปัญญาเหมือนครั้งที่แล้ว แล้วที่มันสงบลงแล้วเห็นชัดๆ ว่าเวทนาปวดจี๊ด มันเสียดแทงเข้ามาแล้ว พอเข้าไปรู้มันก็หายไป เลยคิดว่าเวทนาดับ เพราะเราเข้าไปรู้ตอนนั้นยังมีเวทนามันนอนอยู่ หนูเลยกำหนดรู้เข้าไปมากขึ้นเรื่อยๆ ปรากฏว่าเวทนามันก็หายไป เหลือแต่สุขคะ ก็เลยรู้ว่าถ้าจะดับเวทนาต้องเข้ามากำหนดละภายใน ถ้ามันแต่อยากให้มีมันดับ มันจะเข้าข้างในไม่ได้ แล้วก็ต้องทุกข์ต่อ

สักพักสุขก็หายไป ทุกข์ก็กลับมา หนูดคิดขึ้นมาได้ว่า สุขก็เวทนาเหมือนกับทุกข์ ไม่เอา ก็กำหนดรู้มากขึ้นอีก ทุกข์ที่เกิดขึ้นก็หายไปเร็วมากๆ กลับมาสุขอีก ทุกข์เกิดอีกก็กำหนดอีก ก็หาย เป็นสุขอีก

หนูควรฝึกอย่างไรมากขึ้นเจ้าคะ เพราะมันได้ผลมากกว่าภาวนาเรื่อยๆ ซึ่งหนูกำหนดพุทโธทั้งวันค่ะ แต่ก็มีหลงไปบ้าง ขอกราบหลวงพ่อดีค่ะ

ตอบ : เป็นโรคสลักเพชรๆ มันเป็นโรคของร่างกาย คนเรามันเจ็บป่วย มันเจ็บป่วยที่ร่างกายนี้ แต่เวลาโรคกิเลส โรคกิเลสคือว่ามันหลงที่หัวใจนั้น

ฉะนั้น เวลาทำความสงบ ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้วให้ไปจับเวทนา ไข้วเวทนาที่มันเกิดๆ มันเกิดจากจิตมันหลงแล้วไปจับเวทนานั้น แล้วถ้ามันพิจารณาเวทนา ถ้ามันปล่อยของมันได้ นั่นนะจะขึ้นสู่วิปัสสนา

ไฉ่ตอนนีไฉ่เรื่องที่โรคสลักเพชรมันเป็นโรคประจำตัว มันเป็นเรื่องโรคของร่างกาย แต่ต้องฝึกหัดแล้วมีสติปัญญา ฝึกหัดมีสติปัญญา ถ้ามันเข้าสมาธิได้ มันวางได้ นี่เขาเรียกกรรมโอสถ คือหายจากความเจ็บปวดจากร่างกาย

แต่เวลาที่มันหลง มันหลง มันหลงที่หัวใจ หัวใจมันไปหลงขึ้นมา เห็นไหม ถ้าหัวใจมันไม่รับรู้ โรคก็คือโรคอยู่อย่างนั้นนะ

คนเราร่างกายถ้ามันจะเจ็บป่วยขนาดไหน มันก็เรื่องเจ็บป่วยนั้นแหละ มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราอยู่แล้ว แต่ที่มันเป็นเรา เป็นเราเพราะว่าเราไปยึดมันถือมันมันเองไง ถ้ายึดมันถือมัน จะฝึกหัดภาวนา

คนที่ไม่เจ็บป่วยทำสมาธิก็เป็นเรื่องหนึ่ง คนที่เจ็บป่วยจะทำแต่สมาธิขึ้นมา มันเป็นการหายจากความเจ็บปวดนั้น มันเป็นเรื่องของร่างกาย

ถ้าจิตมันสงบ จิตสงบขึ้นมาแล้ว ที่หลวงพ่อบอกว่าให้สังเกต สังเกตคือว่าจิตสงบแล้วให้จับเวทนา ถ้าจับเวทนา มันเป็นความหลงของจิต ถ้าความหลงของจิต นั่นนะมันจะจับหลักการฝึกหัดภาวนาได้และฝึกหัดภาวนาเป็น

แต่ตอนที่มันบังคับ ที่มันเป็นอย่างนี้เพราะมันความจำเป็น เพราะเป็นโรคภัยไข้เจ็บ มันหลบไปไม่ได้หรอก เพราะมันเป็นตัวจริงๆ กับเรา แต่ตัวจริงๆ กับเรา ถ้ามันสูงส่งขึ้นมา มันก็ทำแค่สมาธิได้ การปล่อยคือทำสมาธิ สมาธิคือการปล่อยความเจ็บปวด ถ้าจิตไม่ตั้งมั่น

ที่มันวางมันปล่อย มันทำได้สมาธิ ถ้ามันเป็นปัญญาๆ มันจะเกิดใช้ปัญญา ถึงให้สังเกต ใจ ถึงให้สังเกตว่า จิตมันสงบแล้ว ถ้ามันสังเกต ถ้ามันเห็นสติปัญญา ๔ แล้วถ้าฝึกหัดไปมันจะได้บุญได้กุศล แล้วปฏิบัติขึ้นมาได้ผลของการปฏิบัติ

แต่ไอ้ที่มันทำอยู่นี้มันเป็นเรื่องธรรมโอสถ การปฏิบัติเพื่อพ้นความเจ็บป่วย การปฏิบัติเพื่อพ้นจากความทุกข์ชั่วคราว ทุกข์ของร่างกาย

แต่การปฏิบัติในพระพุทธศาสนามันเป็นการปฏิบัติเพื่อจะพ้นจากกิเลส เพื่อจะกำจัดกิเลส ความหลงของจิต ความหลงของจิต

แล้วมันจะไปรู้ไปเห็นได้อย่างไรละ กิเลสตัวมันเป็นอย่างไร กิเลสไม่เคยเห็น กิเลสเป็นนามธรรม จะเห็นได้อย่างไร

ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ เห็น แล้วรู้จักกิเลสด้วย แล้วชัดเจนด้วย

นี่พูดถึงว่า ค่อยๆ ใจเย็นๆ

เพราะว่าการที่เจ็บไข้ได้ป่วยมันก็เป็นเวรเป็นกรรมอันหนึ่งแล้ว การเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นเวรเป็นกรรมอันหนึ่งแล้ว แล้วถ้ามีวาสนาขึ้นมา เราจะพ้นจากเวรจากกรรมมันต้องคนมีบุญ เยอะนะ

อันนี้การเจ็บไข้ได้ป่วยก็เป็นเวรกรรมชั้นหนึ่ง แล้วเราฝึกหัดของเรา ปฏิบัติของเรา แล้วถ้ามันดีขึ้น พ้นจากการธรรมโอสถ การเจ็บไข้ได้ป่วยด้วย พ้นจากความหลงใหลในการเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วย แล้วถ้าทำได้ตามความเป็นจริงนะ แล้วค่อยถามกลับมาใหม่

นี่การกระทำของคน การกระทำของความเป็นมนุษย์ จากคน เป็นมนุษย์ เป็นอริยมุข เป็นสัจจะเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา เอวัง